

De coronacrisis slaat hier hard toe

Serie: Sociaal werk in de tweede coronagolf, aflevering 9

Interview met Renata Fideli van MeerWaarde in Hoofddorp

Op 14 december richtte premier Rutte zich met een televisietoespraak tot het Nederlandse volk om een harde lockdown aan te kondigen, die de volgende dag al zou ingaan. Sociaal werk is erkend als cruciaal beroep. Het sociaal werk kan ondanks de harde lockdown gewoon doorgaan. Toch verandert er wel degelijk iets. 'Het probleem van de eenzaamheid groeit,' zegt Renata Fideli, directeur-bestuurder van MeerWaarde in Haarlemmermeer. 'Ook de schuldenproblematiek wordt groter. Schiphol en bedrijven die daarvan afhankelijk zijn, krijgen harde klappen. Veel inwoners werken daar. Ook jongeren krijgen het steeds moeilijker.'

Omdat MeerWaarde al zelforganiserende teams had, kunnen die steeds snel inspelen op nieuwe omstandigheden. En de gemeente wil meer investeren in preventie om de oplopende kosten van jeugdzorg te verminderen.

Daags na de toespraak van de premier berichtte Sociaal Werk Nederland haar leden en relaties over de consequenties van de lockdown voor het sociaal werk. Sociaal werk 'in onder meer dagbesteding, maaltijdondersteuning, crisisopvang, respijtzorg, blijft een cruciaal beroep. Dit sociaal werk kan doorgaan binnen de richtlijnen van het RIVM.' Wijk- en buurtcentra en dorpshuizen mogen open blijven voor mensen in kwetsbare situaties. Sociaal werker is en blijft een cruciaal beroep en als cruciale sector mag het sociaal werk haar accommodaties open houden om 'op veilige wijze laagdrempelig toegang te blijven bieden aan bewoners voor hulp, ondersteuning en het tegengaan van eenzaamheid.'

Daags na premier Ruttés toespraak vindt dit interview met Renata Fideli plaats. Zij is directeur-bestuurder van MeerWaarde in Hoofddorp in de gemeente Haarlemmermeer. Deze gemeente is het belangrijkste werkgebied van MeerWaarde. Haarlemmermeer telt ruim 157.000 inwoners en omvat 31 dorpen en kleine kernen, waarvan Hoofddorp, Nieuw-Vennep en Badhoevedorp de bekendste zijn. Maar nóg bekender is Schiphol, dat midden in deze polder ligt en sinds het uitbreken van de pandemie extra vaak in het nieuws is. MeerWaarde heeft bijna 100 medewerkers en 400 vrijwilligers.

Vandaag is de harde lockdown ingegaan die premier Rutte gisteravond in zijn televisietoespraak afkondigde. Wat betekent dit voor het dagelijks werk van MeerWaarde?

'We hadden vanmorgen meteen crisisberaad. Waren ook nog bezig met de voorbereidingen van een kerstactie voor inwoners. Het is een hectische dag. Wat helpt is dat sociaal werk erkend is als vitaal beroep. Vanaf maart doen we wat mogelijk is en kijken daarbij naar de veiligheid van inwoners, vrijwilligers en medewerkers. Medewerkers blijven inwoners zien, maar de richtlijn is: doe zoveel mogelijk online. En anders op straat of in één van onze PlusPunten, zoals onze locaties heten. Dan moet dat zo veilig mogelijk gebeuren. Op afspraak, met mondkapjes, afstand houden. Onze

Maaltijdbezorging in Nieuw-Vennep en omgeving

professionals kunnen goed inschatten of face-to-face contact nodig is of niet, zo werken we al negen maanden. Per PlusPunt zijn maximaal vijf medewerkers aanwezig. De rest is op pad of werkt thuis. Zij rouleren. Deze richtlijnen nemen teams in acht als ze hun eigen roosters maken. Wel geldt in de nieuwe lockdown een verandering voor vrijwilligers die huisbezoeken aflegden. Daar zijn we mee gestopt. Natuurlijk kunnen vrijwilligers belangrijk werk blijven doen, maar alleen online.'

De lockdown verandert dus weinig aan de manier waarop sociaal werkers al langer hun werk doen. Maar verandert het gedrag van inwoners door de harde lockdown? Blijven inwoners dan niet meer thuis? Raken ze niet eerder geïsoleerd?

'Wij hebben een apart CoronaPunt opgezet en zien dat het aantal vragen stijgt. We krijgen het steeds drukker.'

Haarlemmermeer bestaat uit 31 dorpen en kernen, die we verdeeld hebben over vijf gebieden. Elk gebied heeft een team sociaal werkers. Zij kennen de kwetsbare inwoners. Ze gaan bij mensen langs. Ze bellen aan of voeren gesprekken via het keukenraam. Ze zijn duidelijk zichtbaar op straat.'

Verandert er iets in die vragen nu de pandemie steeds langer duurt?

'Ja, zeker. Het probleem van eenzaamheid groeit, vooral bij inwoners die weinig op pad kunnen. Veel psychosociale klachten hebben met eenzaamheid te maken. De schuldenproblematiek groeit eveneens, ook onder nieuwe doelgroepen. Mensen die hun baan kwijt raakten met name. In maart begonnen we al met bedrijven te communiceren over onze mogelijkheden om hun werknemers te ondersteunen vanuit ons maatschappelijk werk. Bijvoorbeeld een goed gesprek met werknemers die thuis moeten werken, maar die klein wonen, kinderen thuis hebben en waar spanningen oplopen. Opvoedproblemen rijzen de pan uit. Er zijn ook steeds meer werknemers met psychosociale klachten. En ondernemers met vragen over overbruggingsmaatregelen. Of die failliet gingen. Schiphol is de grootste werkgever in dit gebied. Veel bedrijven zijn hier afhankelijk van Schiphol. Ik spreek hoteleigenaren die helemaal geen gasten meer krijgen. Veel bedrijven hebben de helft van hun personeel moeten ontslaan of staan op omvallen. De coronacrisis slaat hier hard toe. Dat zien wij terug bij inwoners die een beroep op ons doen.'

Krijgen jongeren het ook steeds moeilijker?

'Inderdaad. Wij zien dat jongeren zwaar worden getroffen door de pandemie. Eenzaamheid en depressie nemen toe. Natuurlijk veroorzaken ze ook overlast. De gemeente wil extra inzet van ons jongerenwerk. Tijdens de feestdagen gaan er meer jongerenwerkers de straat op. Ook in de dorpen. Ons uitgangspunt is daarbij om in gesprek met jongeren te gaan over wat nog wèl mogelijk is, waar jongeren behoefte aan hebben en welke zorgen zij hebben. Al lijkt hun gezondheid minder in het geding, ook jongeren hebben zorgen om hun opa's en oma's en hun ouders.'

Hoe houd je medewerkers gemotiveerd en betrokken nu de pandemie steeds langer duurt?

'Door veel te communiceren en nabij te blijven. In maart organiseerden we dagelijks een ochtendmoment om de verbinding te houden. Nu doen we dat eens per week. We gebruiken ook livestreams. Die werken ook fantastisch. We laten af en toe een mooi kaartje bij medewerkers thuis bezorgen. We proberen veel waardering uit te spreken en begrip te tonen. Vanmorgen hadden we

Actie Voedselbank in Hoofddorp

een kerstmoment. Natuurlijk hadden we liever een groot feest georganiseerd, maar dat kan nu eenmaal niet. Wel kregen alle medewerkers een kerstpakket. En we stimuleren dat de sociaal werkers oog hebben voor elkaar door op elkaar te letten en voor elkaar te zorgen.'

MeerWaarde werkt met zelforganiserende teams. Konden jullie daardoor sneller schakelen toen de intelligente lockdown begon en in deze nieuwe lockdown?

'Onze teams worden blijvend getraind in zelforganisatie. Dat is een doorlopend proces. Ze hadden al nagedacht over speerpunten voor 2020, waren al gewend aan elkaar feedback te geven. Er was en is een enorme flexibiliteit in onze organisatie.'

A banner for 'MeerWaarde CoronaPunt' with a green and blue background. On the left is a circular logo with 'CORONA VIRUS' and a virus illustration. The text 'MeerWaarde CoronaPunt' and 'Bel 023 – 30 34 100' is in white. At the bottom, a blue bar contains the text 'We zijn er voor je!' in white. The background features a large, detailed illustration of a coronavirus particle.

MeerWaarde CoronaPunt
Bel 023 – 30 34 100

We zijn er voor je!

Wat raakte jou persoonlijk in deze pandemie?

'Ik heb een Italiaanse achtergrond. Toen het virus in Italië heftig om zich heen begon te slaan, kreeg ik foto's toegestuurd van het dorp waar mijn familie vandaan komt. Foto's met straten die werden gedesinfecteerd. Ze droegen daar al mondkapjes toen we hier nog dachten dat het allemaal wel aan ons voorbij zou gaan. Dat ik vervolgens mijn familie niet meer kon zien, raakte me heel erg. Toen belandde mijn moeder na een ziekenhuisopname in een revalidatiecentrum en golden beperkte bezoeken vanwege corona. Dat was heel emotioneel. Gelukkig is zij beter geworden.'

In de pandemie hebben organisaties voor sociaal werk zich goed op de kaart gezet. Ondanks de economische crisis, willen veel gemeenten niet bezuinigen op sociaal werk. Is dat ook in Haarlemmermeer het geval?

'Onze gemeente zag MeerWaarde al als een betrouwbare partner vóór de pandemie begon, maar we hebben ook tijdens de pandemie laten zien dat we onze opgave serieus nemen. De gemeente ziet het rendement daarvan. De gemeente heeft een plan ontwikkeld, getiteld "Jong in Haarlemmermeer". De wethouder onderkent dat preventie loont en wil meer inzetten op welbevinden van jongeren en laagdrempelige ondersteuning van jongeren om de oplopende kosten van de jeugdzorg te verminderen.'

Kees Neefjes, Verdiwel
17 december 2020